

V- 14949/40 (1983)

**INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
W AMERYCE**

POŚWIĘCONY BADANIU NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI

Tadeusz A. Pawłowicz, prezes

Michał Budny, wiceprezes
i dyrektor

PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
FOR RESEARCH IN THE MODERN HISTORY OF POLAND

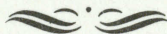

BIULETYN

ROK XXXX

MARZEC, 1983

A NON-PROFIT EDUCATIONAL INSTITUTION
CONTRIBUTIONS ARE DEDUCTIBLE FOR INCOME TAX PURPOSES

381 PARK AVENUE SOUTH, NEW YORK, N.Y. 10016

Tel. (212) 683-4342

WŁADZE INSTYTUTU

RADA INSTYTUTU

Michał Budny	Anna M. Mars
Lucjan Dobroszycki	Tadeusz A. Pawłowicz
Wiesław Domaniewski	Oskar Schenker
Halina Janiszewska	Ludwik Seidenman
Stanisław Jordanowski	Tadeusz Świętochowski
Magdalena Kapuścińska	Ludwik Teclaff
Jakub Karpiński	Piotr Wandycz
Eugeniusz Kleban	Jan Weiss
Jerzy Krzywicki	Józef Wiczerzak
Janusz Krzyżanowski	Andrzej Zaremba
Irena Lasota	

ZARZĄD

wybrany na rok 1982 na Dorocznym Zebraniu Rady 18 marca 1982 roku

Prezes	- Tadeusz A. Pawłowicz
Wiceprezesa	- Michał Budny
	- Anna M. Mars
Sekretarz	- Stanisław Jordanowski
Skarbnik	- Wiesław Domaniewski
Dyrektor	- Michał Budny
Członek Zarządu	- Magdalena Kapuścińska

(Kadencja obecnego Zarządu upływa z dniem 17 marca 1983 roku, .
kiedy Rada Instytutu na swym dorocznym zebraniu dokona wybo-
ru nowego Zarządu na rok następny.)

W roku bieżącym mija 40 lat od założenia Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce. Powstał on podczas Drugiej Wojny Światowej a jednym z jego głównych zadań było zabezpieczenie niezwykle cennych archiwów dotyczących współczesnej historii Polski w okresie trwania działań wojennych.

Gdy jednak po zwycięstwie alianckim Polska nie odzyskała niepodległości, Instytut postanowił w dalszym ciągu przechowywać i pomnażać swe zbiory archiwalne oraz głosić prawdę historyczną, wolną od wszelkich fałszów i zakłamania jakie szerzy reżym komunistyczny,

Z upływem lat Instytut stał się centralną Skarbnicą dokumentów archiwalnych, umożliwiając swobodne i nieskrępowane studia naukowe i badania historyczne.

W roku 1980 nastąpiły w Polsce głębokie przemiany, które zdawały się wróżyć, że po przeszło czterdziestu latach nadszedł czas, kiedy nauka historii Polski będzie się mogła rozwijać swobodnie we własnym kraju. Okres 16 miesięcy działań Solidarności został jednak brutalnie przerwany w dniu 13 grudnia 1981 roku i z tą datą rozwiły się nadzieje na szybkie odbudowanie niepodległego polskiego bytu państwowego, a obowiązki i odpowiedzialność jakie spadły na Instytut znowu wzrosły niepomiernie.

Jednocześnie w ciągu ostatnich dwóch lat przybyły do krajów wolnego świata liczne rzesze nowych uchodźców politycznych z Polski. Pociąga to za sobą wzmożenie działalności Instytutu i konieczność jej planowania na dalszą długofalową metę.

Aby sprostać tym wszystkim zadaniom jakie spadają na Instytut konieczna jest ofiarna i pełna pomoc wszystkich tych osób dobrej woli, które rozumieją wagę zagadnień. O pomoc tę gorąco apelujemy.

* * *

In the current year the Jozef Pilsudski Institute of America celebrates the 40-th anniversary of its existence. One of its principal purposes was the accumulation and preservation of the most valuable archives dealing with the contemporary history of Poland during the Second World War.

When, after the Allied victory, Poland was not allowed to regain independence, the Institute decided to continue with the collection and preservation of historical documentation and to proclaim the unadulterated Polish historical truth, free from the perfidious lies and falsehood disseminated by the Communist propaganda.

As the years went by, the Institute has become an important depository of priceless voluminous documentary collections, available to free and unrestricted scholarly studies and research.

In 1980 important changes took place in Poland. It seemed that, after 40 years the time has come when the learning of Polish history could be free in its own country. Instead, the period of 16 months of Solidarity's activities was brutally terminated on December 13, 1981, when hope for speedy re-establishment of the independent statehood of Poland disappeared. As of that time the duties and responsibilities of the Institute again rose immeasurably.

During the recent two years large number of new political refugees escaped from Poland into the new free world. This also requires the increase of the Institute's activities for some extended future.

In order to keep pace with all these tasks the Institute earnestly appeals for the utmost support and assistance to all who appreciate the importance of the problems involved.

PRACE NAUKOWO – BADAWCZE

Rok 1982 przebiegał w atmosferze wydarzeń powstałych w Polsce w grudniu 1981 roku. Miały one poważny i często, niestety, niekorzystny wpływ na aktywność prac naukowo-badawczych, kontynuowanych lub inicjowanych w ramach normalnej działalności Instytutu przez tak licznie poprzednio odwiedzających nas naukowców i studentów, badających problemy związane z najnowszą historią Polski.

Z początkiem roku 1982 prace te zostały wyraźnie zahamowane, głównie z powodu prawie całkowitego przerwania kontaktów z naukowcami przybywającymi z Polski. Odnotowano natomiast w tym czasie znaczne zainteresowanie wśród gości Instytutu wydawnictwami, wychodzącymi w Kraju poza cenzurą. Ujawiali je zarówno Polacy, mieszkający stale od wielu lat w Stanach Zjednoczonych, jak i nowo przybyli emigranci. Korzystali oni przeważnie z czasopism, broszur, biuletynów i zbiorów bibliotecznych, ukazujących się w Kraju i zagranicą, które są gromadzone w Instytucie.

W ciągu roku 1982 ponad 80 osób korzystało, podczas dłuższych lub krótszych odwiedzin, ze zbiorów archiwalnych lub bibliotecznych, bądź interesowało się galerią dzieł sztuki, filmami, zbiorami filatelistycznymi, fotograficznymi, etc. Ze zbiorów tych korzystali również stypendyści Fundacji Kościuszkowskiej.

Wśród wielu odwiedzających wymienić można przykładowo p. Anitę Wolff, która w ciągu wielu tygodni w okresie maj-czerwiec 1982 r. studiowała w Instytucie w związku ze swą pracą magisterską o "Solidarności", od jej powstania do ogłoszenia stanu wojennego w Polsce, oraz dr. Tadeusza Radzika, który w tym samym czasie studiował zawartość pism emigracyjnych z okresu przedwojennego, do swej pracy na temat stosunku emigracji do Polski w okresie dwudziestolecia niepodległości. Przez szereg tygodni studiował również w Instytucie p. R. Ćwieka.

W ciągu całego roku sprawozdawczego udzielano również licznych informacji drogą korespondencyjną lub telefoniczną osobom zainteresowanym materiałami znajdującymi się w Instytucie. Przesyłało odbitki dokumentów, odpowiadano na pytania, bądź też kierowano zapytujących do odpowiednich instytucji.

Pracownicy Instytutu utrzymywali stały kontakt z wieloma pokrewnymi instytucjami i organizacjami naukowymi, co pozwalało na bezpośrednią wymianę informacji i zapewniało Instytutowi wymianę wydawnictw i publikacji.

Prace naukowo-badawcze pozostawały pod opieką dr. Anny Mars przy aktywnej współpracy dr. Moniki Thieme i Janiny Pankiewicz.

AKCJA STYPENDIALNA

Po początkowym okresie chwilowego zahamowania prac naukowo-badawczych nastąpiło wyraźne ożywienie na tym odcinku działalności Instytutu z wiosną 1982 roku, w związku z uruchomieniem akcji stypendialnej.

W roku sprawozdawczym Fundacja Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku przyznała Instytutowi subwencję, która została przeznaczona na stypendia dla naukowców polskich na studia i prace z zakresu nowoczesnej historii Polski, na podstawie materiałów znajdujących się w archiwach i bibliotece Instytutu.

Uruchomina w ten sposób akcja stypendialna Instytutu kontynuowana była bardzo intensywnie przez cały rok 1982. W tym okresie wpłynęło do Instytutu przeszło 40 podań, z czego 3 z Polski, 12 ze Stanów Zjednoczonych, 11 z Niemieckiej Republiki Federalnej, po 4 z Anglii i Szwecji, po 2 z Kanady i Szwajcarii, oraz po jednym z Francji, Hiszpanii i Włoch. Podania z krajów Europy Zachodniej pochodziły przeważnie od młodych naukowców polskich, którzy opuścili Kraj podczas dwóch lat ostatnich.

Zarząd Instytutu, następnie zaś wyłoniona przezeń specjalna Komisja Stypendialna, przyznały 12 jednorazowych i bezwrotnych stypendiów na ogólną sumę \$11,250.00, z czego 8 na rok 1982 i 4 na rok następny. Opracowywano m.in. następujące tematy: stosunki polsko-francuskie, stosunki polsko-rumuńskie, historia stosunków polsko-sowieckich, zagadnienia z dziejów ludności żydowskiej w Polsce na przełomie XIX i XX wieku, historia wojsk łączności, biografia generała Iwaszkiewicza, cenzura w Polsce w latach 1970-1982, oraz parę innych tematów.

Administracja akcji stypendialnej Instytutu pozostawała w rękach dyrektora Michała Budnego.

GRUPA DYSKUSYJNA

W kwietniu 1981 roku powstała przy Instytucie grupa dyskusyjna. Od tej pory odbywają się systematycznie spotkania poświęcone badaniom najnowszych dziejów Polski okresu międzywojennego oraz aktualnym problemom socjalno-gospodarczym Kraju. Grupa uczestników znacznie się powiększyła, a paru z nich dokooptowano do Rady Instytutu.

W roku 1982 odbyło się 8 spotkań. W kolejnych spotkaniach uczestnicy wysłuchali niezwykle interesujących wykładów prof. Wacława Jędrzejewicza, dotyczących następujących zagadnień: 1) "Wypadki majowe 1926 roku", 2) "Rządy Józefa Piłsudskiego - polityka wewnętrzna", 3) "Ostatnie lata rządów J. Piłsudskiego", 4) "Polska w latach 1935-1939".

Gościem dwóch następnych spotkań był prof. Piotr Wandycz z uniwersytetu Yale. Tytuły jego wykładów brzmiały: 1) "Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej", 2) "Polityka zagraniczna w okresie II wojny światowej". Na ostatnim spotkaniu redaktor Bolesław Wierzbiański przedstawił swoje poglądy w wykładzie: "Teheran, Jafta, Poczdam".

Wszystkie wykłady spotkały się z dużym zainteresowaniem słuchaczy, a ich treść komentowana była w czasie dyskusji toczącej się po referatach.

Wykłady związane z zagadnieniami dotyczącymi historii Polski stanowiły pierwszą część spotkań. Drugą była dyskusja na temat aktualnych wydarzeń w Polsce. Wprowadzenia do dyskusji dokonywał Piotr Naimski, współzałożyciel K.O.R., redaktor niezależnego pisma "Głos". W dyskus-

jach tych brali udział dwaj działacze ruchu opozycyjnego w Polsce i "Solidarności" - Mirosław Chojecki i Jerzy Mohl. Uczestnikami spotkań byli przedstawiciele młodszego pokolenia, zainteresowani dziejami swojego Kraju, często aktywnie uczestniczący w ruchu solidarnościowym.

Przeciętnie ilość słuchaczy każdego spotkania wynosiła około 60 osób. Grupa wieku 20 - 40 lat. Uczestnicy reprezentowali różny profil zainteresowań zawodowych. Gościem spotkań był m.in. pisarz Kazimierz Brandys i prof. Anna Cienciąła z Kansas University.

Inspiratorką spotkań grupy dyskusyjnej była dr Magdalena Kapuścińska. W przyszłości przewidziana jest dalsza działalność tej grupy, do której Instytut przywiązuje ogromną wagę, dostrzegając w niej zespół, który może zapewnić nieprzerwane istnienie i rozwój prac Instytutu na przyszłość.

ARCHIWUM

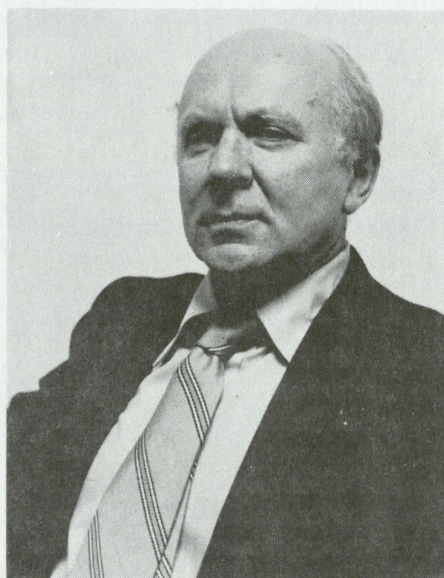
W ciągu roku 1982 do Instytutu napływały liczne dary w postaci dokumentów, fotografii, wycinków prasowych, korespondencji, itp., wzbogacające i uzupełniające cenne zbiory archiwalne.

Dary te pozwoliły na otwarcie nowych działów archiwum, głównie archiwum osobowego. Wymienić tu należy:

1. Archiwum Władysława Pobóg-Malinowskiego opracowywane w ciągu całego roku. Liczne dokumenty przesłane zostały przez wdowę po zmarłym historyku. Bogate archiwum Wł. Pobóg-Malinowskiego zawiera liczne dokumenty, rękopisy i maszynopisy, obfitą korespondencję, oraz wycinki prasowe.
2. Archiwum Janusza Jędrzejewicza - działacza politycznego, byłego premiera i ministra oświaty, oraz jego żony Cezarii Baudouin de Courtenay Jędrzejewiczowej - profesora etnografii. Archiwum J. Jędrzejewicza zawiera dokumenty osobiste, maszynopisy i rękopisy. Zbiory te przekazał prof. Wacław Jędrzejewicz.
3. Archiwum Adama Świtkowskiego zawierające korespondencję, akta wojskowe, dyplomy i akta osobiste.
4. Zbiory pamiątkowe po ś.p. ks.płk. Franciszku Tyczkowskim. Są to: rzeźby, fotografie, portret, dyplomy, medale, 151 książek i albumy. Zbiory te przekazała do Instytutu p. I. Sova-Sowińska, wykonawczyni woli zmarłego.
5. Otwarto i włączono do archiwum Instytutu dokumenty Tadeusza Kattelbacha. Dokumenty te zawierają korespondencję oraz materiały związane z akcją zjednoczeniową na emigracji, prowadzona przez gen. Sosnkowskiego.
6. Otrzymano od Hoover Institution (Stanford, Calif.) 20 rolek pozytywu mikrofilmowego archiwum ambasadora Michała Sokolnickiego, co stanowi zakończenie wzajemnej wymiany członów tego archiwum, zapoczątkowanej w ciągu roku 1981.

Instytut pragnie wyrazić wszystkim ofiarodawcom serdeczne podziękowanie za tak cenne zbiory i kolekcje dokumentów z zapewnieniem, że są

Tadeusz A. PAWŁOWICZ
Prezes Instytutu (1978 -1983)

Fragment Archiwum i Sali Zebrań Instytutu.

one należycie katalogowane, zabezpieczone i wykorzystywane.

Podobnie jak w latach poprzednich, w ciągu roku 1982 pracami porządkującymi i uzupełnianiem archiwów Instytutu kierowała dr Anna Mars przy czynnej współpracy dr Magdaleny Kapuścińskiej, dr Moniki Thieme i Janiny Pankiewicz.

ZBIORY FILMOWE

Od lat w posiadaniu Instytutu znajduje się niezwykle cenny zbiór filmów dokumentalnych z okresu dwudziestolecia niepodległości oraz Drugiej Wojny Światowej. Niektórym z tych filmów z upływem czasu zaczęła coraz bardziej zagrażać częściowe lub całkowite uszkodzenie lub zniszczenie. To też od dawna Instytut czynił rozliczne zabiegi mające na celu skuteczne zabezpieczenie tych historycznych filmów, wszelkie jednak dotychczasowe wysiłki w tym kierunku stawały się nierealne wobec wysokich kosztów konserwacji.

Dopiero jednak w czerwcu 1982 roku, dzięki wytrwałym i energicznym staraniom prezesa Instytutu, nawiązany został bliski kontakt z nowoczesnym i doskonale wyekwipowanym studio filmowym, w którym cały zbiór filmów Instytutu został przegrany, skatalogowany i odpowiednio zakonserwowany, a nawet odrestaurowany w miarę potrzeby.

Niektóre z filmów musiały zostać przedadaptowane z 35 mm na 16 mm, następnie zaś dokonano z szeregu filmów negatywy, aby w miarę potrzeb móc robić kopie. Dotyczy to m.in. najcenniejszego z posiadanych filmów, którym jest "Życie Józefa Piłsudskiego", dwu-godzinny film pokrywający okres od początków Pierwszej Wojny Światowej do 1935 roku, oraz dwa krótsze filmy: Kampania Kijowska 1920 roku i film o Katyniu.

Z końcem 1982 roku wszystkie filmy, po zakonserwowaniu, powróciły zpowrotem do Instytutu i są obecnie w odpowiednim stanie do użytkowania, co poprzednio było niemożliwe. Stanowi to doniosłe i jednocześnie kosztowne osiągnięcie, które udało się zrealizować dzięki uprzejmości kierownictwa studio filmowego, które zgodziło się wykonać całą pracę na warunkach znacznie niższych od normalnych cen rynkowych. Instytut zakupił również własny projektor filmowy i ekran do wyświetlania filmów.

Dzięki uprzejmości dr Wojciecha Juszcza, prezesa Fundacji Kościuszkowskiej, Instytut otrzymał długometrażowy film "Śmierć Prezydenta", wykonany w Polsce, poświęcony zamordowaniu prezydenta R.P. Gabriela Narutowicza.

Opieka nad całą kolekcją filmową Instytutu spoczywa w rękach Krystyny Pawłowiczowej.

ZBIORY FILATELISTYCZNE

Kolekcja ilustrowanych kart pocztowych o tematyce "Józef Piłsudski i Legiony" powiększyła się o 2 egzemplarze i jest największym na świecie zbiorem kart, wydanych przez NKN (Naczelny Komitet Narodowy) i poszczególne Oddziały w ilości ok. 340 kart.

Zbiór polskich znaczków o tematyce "J. Piłsudski i Legiony" nie po-

większył się w roku 1982.

Album pieczętek oddziałów legionowych powiększył się o 3 nowe pieczętki, dzięki darom Sen. Edwarda Kleszczyńskiego.

Cenna kolekcja polskich znaczków 20-lecia z lat 1919-1939, nie używanych, w osobnym albumie Ministerstwa Poczty, pozostaje bez zmiany w Instytucie.

Ks. Płk. Franciszek Tyczkowski i Jan Kowalski ofiarowali dwa albumy znaczków Polski Powojennej, zawierające szereg duplikatów.

Zbiorami filatelistycznymi Instytutu opiekował się w dalszym ciągu, tak jak przez szereg lat ubiegłych, Jerzy Kucharski.

ZBIORY FOTOGRAFICZNE

W roku sprawozdawczym zbiory fotograficzne Instytutu powiększyły się o 283 zdjęcia, osiągając liczbę 15,738 (nie licząc duplikatów). Poszczególne działy wzrosły następująco:

Józef Piłsudski - 21, Wojsko Polskie II Wojny Światowej - 106, Papież Jan Paweł II - 14, Obozy "D.P." i Jeńców - 20, Różne - 28.

Ponadto stworzony został nowy dział: "Solidarność" i Poprzednie Wydarzenia, obejmujący 94 fotografie.

Instytut składa serdeczne podziękowanie następującym ofiarodawcom (ilość fotografii w nawiasach): Andrzej Zaremba (136), ks. płk. Franciszek Tyczkowski (307), Bryn Zdunin (12), jak również Tuchołka, Jagliński, Harcaj, Kowalski, Jadwiga Pułaska, J. Kucharski i Zaremba Bau.

Zbiory fotograficzne Instytutu pozostawały nadal pod opieką Jerzego Kucharskiego.

BIBLIOTEKA

Bieżący okres sprawozdawczy nie był, niestety, tak pomyślny dla rozwoju zbiorów bibliotecznych Instytutu, jak parę lat poprzednich. Główną przyczyną tego stanu były wydarzenia polityczne w Polsce, które spowodowały zarówno gwałtowny spadek możliwości zamówień i zakupów książek, jak też współpracy w wymianie zbiorów bibliotecznych z instytucjami naukowymi w Kraju. Tym nie mniej na dzień 1 stycznia 1983 roku ilość skatalogowanych książek i broszur wyniosła 10,985 pozycji, a więc jednak wzrost o 440 pozycji.

Dary książkowe nadesłały następujące osoby i instytucje (liczba darów w nawiasach): śp. ks. płk. Fr. Tyczkowski (151); J. Lenkiewicz (84); T. Pańłowicz (60); A. Rudzki (56); Biblioteka KUL w Lublinie (23); M. Budny (18); W. Solski (16); J. Kowalski (15); W. Iwanowski (14); Centralna Biblioteka Wojskowa w Warszawie (11); A. Rogoziński (10); A. Jaskólska (8); Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie (7); Biblioteka Gdańska PAN (7); R. Watt (7); W. Drzewieniecki (7); A. Zaremba (6); J. Urbanowicz (6); H. Wittlinowa (6); M. Jackowska (5).

Poza tym książki ofiarowali: Instytut Śląski w Opolu, Biblioteka Uniwersytetu we Wrocławiu, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie, Br. Micha-

łowska, H. Jackiewicz, J.R. Dąbrowski, L. Pindor, dr J. Morelowski, St. Piaskowski, płk. T. Anders, dr Z. Sywak, A. Gutowska, W. Strusiewicz, Federacja Polek w Kanadzie (Toronto), Immigration History Research Center at University of Minnesota, E. Zaleska-Łada, F. Ożarowska, J. Łukasiewicz, T. Walkowski, Z. Bau, Wojskowy Instytut Historyczny w Warszawie, dr T. Świętochowski, B. Toruńczyk, W. Domaniewski, J. Seweryn, Editions du Dialogue (Paryż), Harper & Row (San Francisco), McMillan Publishing Co., (New York), P. Jagliński, A.C. Carls-Maire, dr A. Mars, ks.dr R. Nir, W. Horbaczewski, E. Mazurkiewicz, ks. H. Foksiński.

Pani Irena Sova-Sowińska niezależnie od wymienionych na wstępie 151 książek przekazała do zbiorów Instytutu ze spuścizny po śp. ks.płk. Fr. Tyczkowskim: 6 atlasów, 16 albumów, 15 map, kilka zbiorów znaczków pocztowych, fotografie legionowe, 2 olejne obrazy, rzeźbę głowy Chrystusa i fotorzeźbę Kopernika w wykonaniu Fr. Rachelskiego, medale i dyplomy dotyczące tych medali, mundur i insygnia 2 Korpusu, 13 fotografii z pobytu Papieża w Polsce.

Od siebie wręczyła czek na zakup gabloty w wysokości \$534.40, portret kardynała Adama Sapiehy oraz reprodukcję miniatury głowy Marszałka w wykonaniu Zygmunta Sowińskiego.

Biblioteka Instytutu udzieliła pomocy firmie nowojorskiej McMillan Publishing Co., przy wydaniu drukiem książki angielskiego autora Stewart Steven pt. "The Poles", dokonując poprawek szeregu błędów w tekście, za co też Instytut otrzymał czek w wysokości \$200.00

Biblioteką kierował Jan Weiss. Raz w tygodniu pracowała Zofia Doliwa, która rozpoczęła opracowywanie katalogu tytułów książek, jakie nadchodziły do Instytutu od lipca 1982 roku.

Dział prasy wzbogacił się o cenny dar Biblioteki Jagiellońskiej obejmujący 16 roczników periodyku "Z Pola Walki". T. Pawłowicz ofiarował 7 roczników paryskiej "Kultury", a L. Pindor 2 roczniki tego samego miesięcznika. Komandor K. J. Hess podarował szereg numerów "Przekroju", "Polityki", "Gwiazdy Polarnej", "Nowego Dziennika", 2 albumy, szereg wycinków z prasy amerykańskiej o Polsce. J. Kowalski ofiarował periodyki, kalendarze, prasę, cenną przybory biurowe, etc. Ks. Piotr Paweł Narkun, przyniósł egzemplarze "Życia Warszawy".

Dział prasy prowadził Jacek Król. Sprzedażą książek zajmowała się Zarema Bau. Halina Janiszewska przygotowała maszynopis do druku dla Katalogu książek, broszur i periodyków Nr. 12, który został później rozesłany do szeregu bibliotek i prywatnych osób celem rozsprzedaży książek.

Wszystkim ofiarodawcom Instytut składa serdeczne podziękowanie.

WYDAWNICTWA

W styczniu 1982 roku ukazał się kolejny, piętnasty (po powojennym wznowieniu) tom czasopisma NIEPODLEGŁOŚĆ, wspólnego organu oficjalnego obu Instytutów Piłsudskiego w Londynie i Nowym Jorku. Tom ten zawiera m.in. dalszą serię nieznanych dotychczas listów Piłsudskiego,

obfitą korespondencję Jana Szembeka z Romanem Dębickim, postem R.P. w Belgradzie z lat 1936-39, dokończenie wspomnień gen. Kazimierza Sosnkowskiego o kampanii wrześniowej 1939 roku, oraz szereg artykułów i rozpraw, wspomnienia i relacje, recenzje, oraz angielskie streszczenie zawartości.

W połowie stycznia 1983 roku ukazał się punktualnie dalszy, szesnasty tom NIEPODLEGŁOŚCI. Przynosi on m.in., poza nową serią nieznanych dotychczas 12 listów Piłsudskiego z lat 1895-99, parę rozpraw historycznych, obszernie wspomnienia generała Kazimierza Sosnkowskiego, początek wspomnień premiera Walerego Sławka, kilka recenzji i sprawozdań oraz angielskie streszczenie zawartości.

Są to tomy piąty i szósty, wydane po przeniesieniu redakcji NIEPODLEGŁOŚCI z Londynu do Nowego Jorku. Tom szesnasty NIEPODLEGŁOŚCI jest ostatnim pod redakcją prof. Wacława Jędrzejewicza, który z końcem roku 1982 ustąpił z tego stanowiska. Nowym redaktorem jest dr Anna M. Cienciąła z Kansas University, Lawrence, Kansas. Dyrektor Michał Budny pozostaje nadal na stanowisku sekretarza redakcji tego czasopisma.

Najdonioślejszą pozycją wydawniczą w roku sprawozdawczym jest nowa książka prof. Wacława Jędrzejewicza, będąca biografią Józefa Piłsudskiego. Od dawna zapowiadana, książka ta ukazała się w ciągu roku 1982 jako dwa osobne wydania, po polsku i po angielsku. Wypełnia ona dotkliwą lukę, jaka od wielu lat dawała się coraz silniej odczuwać w naszej literaturze historiograficznej, poświęconej nowoczesnym dziejom Polski. Z okazji ukazania się tej cennej pracy Instytut zorganizował w dniu 12 grudnia 1982 roku w sali Fundacji Kościuszkowskiej uroczysty "Wieczór Autorski" prof. Jędrzejewicza, z udziałem prezesa Tadeusza Pawłowicza, red. Andrzeja Pomiana i jubilata, który jednocześnie obchodził 90-lecie urodzin.

(Bliższe informacje podane są w osobnym ogłoszeniu w niniejszym Biuletynie).

KOMUNIKAT

INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W NOWYM JORKU, zajmujący się badaniami najnowszej historii Polski, zbiera od pewnego czasu wszelkie niezależne wydawnictwa ukazujące się na terenie Polski (książki, pisma, periodyki, odezwy, ulotki i tp). przedruki tych wydawnictw oraz inne materiały związane z sytuacją w Polsce.

Materiały te są dołączane do nowo utworzonego specjalnego działu książek, archiwów i prasy, gdzie są odpowiednio skatalogowane i zabezpieczone. Jednocześnie są one dostępne dla naukowców i osób zainteresowanych.

Instytut będzie wdzięczny za nadsyłanie tego rodzaju wydawnictw na adres:

PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
381 Park Ave. South, Suite 701 New York, N.Y. 10016
Tel. (212) 683-4342

ZMARLI CZŁONKOWIE INSTYTUTU

Ś.P. Ks.Płk. Franciszek Tyczkowski

Urodzony 10 października 1891 r. w Meriden, Conn., Kapelan Pierwszego Pułku Legionów (1918-21), uczestnik walk w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r., Kapelan Pierwszej Dywizji Legionów i uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r., więzień łagrów sowieckich (1939-42), dziekan kapelanów Bazy II Korpusu, współorganizator i pierwszy naczelny kapelan S.P.K. w Stanach Zjednoczonych, emerytowany proboszcz parafii św. Walentego w Bronx, N.Y., był Kawalerem orderów *Virtuti Militari*, Krzyża Walecznych, Polonia Restituta, Złotego Krzyża Zasługi i innych.

Żarliwy zwolennik idei zmagania narodu polskiego o niepodległość, wychowawca młodych pokoleń, harcmistrz, był wieloletnim Honorowym Patronem Instytutu. Zmarł 25 stycznia 1982 r. w Nowym Jorku w wieku lat 90.

Ś.P. Generał Stanisław Karpiński

Generał Brygady Stanisław Karpiński zmarł dnia 30 stycznia 1982 r. w Los Angeles, Cal. w wieku lat 90. Zmarły służył przez szereg lat w polskim lotnictwie wojskowym, m.in. jako długodystansowy pilot przed II-gą Wojną Światową w Polsce. Podczas tej wojny służył na wysokich stanowiskach w lotnictwie polskim, zostając ostatnim dowódcą Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii.

Wyróżnił się również na niwie pisarskiej jako autor kilku książek wydanych przed wojną w Polsce; po wojnie osiedlił się w Kalifornii, pisząc powieść historyczną p.t. "Na Skrzydłach Huraganu" o tematyce lotniczej.

Ś.P. Władysław Józef Zaleski

Urodzony 14 lipca 1894 r., doktor praw, od wczesnych lat poświęcił się pracy w polskiej służbie zagranicznej z okresu dwudziestolecia Niepodległości. W latach 1923-24 pracował w Konsulacie R.P. w Pradze, w latach 1925-27 w Konsulacie Generalnym R.P. w Paryżu, skąd przeszedł do Centrali MSZ w Warszawie, dochodząc do stanowiska naczelnika wydziału w Departamencie Konsularnym, jako specjalista w zakresie układów międzynarodowych w sprawie mniejszości narodowych w Polsce.

Lata II Wojny Światowej spędził na Bliskim Wschodzie, rozwijając akcje oświatową i kulturalną wśród uchodźców i wojska w Palestynie (1941-44) i służąc w II Korpusie w stopniu porucznika, oraz "PKPR" (1944-49); następne lata spędził na emigracji w Londynie, pracując społecznie i naukowo. Był wieloletnim członkiem-korespondentem Instytutu. Zmarł w Londynie w lutym 1982 r. w wieku lat 88.

Ś.P. Adam Łyczak

W dniu 29 marca 1982 r. zmarł w Nowym Jorku Adam Łyczak, założyciel i wieloletni prezes Skarbu Narodowego na Nowy Jork, oraz na Stany Zjednoczone i Kanadę. Zmarły był gorącym patriotą, wybitnym działa-

czem niepodległościowym i zasłużonym filantropem. Był właścicielem fabryki "Robot", zatrudniającej wielu Polaków i przyczynił się do kupna "Domu Żołnierza" w Nowym Jorku. Był odznaczony orderem Polonia Restituta i innymi orderami.

Ś.P. Kazimierz Trojanowski

Inżynier, rolnik, członek Centralnego Związku Młodzieży Wiejskiej "SIEW", zesłaniec łagrów syberyjskich, porucznik II Korpusu gen. Andersa, czynny w Kongresie Polonii Amerykańskiej stanu Connecticut, w Stowarzyszeniu Polskich Kombatantów, Studium Spraw Polskich, Towarzystwie Przyjaciół KUL'u, Grupie 513 Związku Narodowego Polskiego, odznaczony orderem Polonia Restituta i innymi, urodzony w Troszynie koło Ostrołęki 3 marca 1909 roku - zmarł w Wallingford, Connecticut, 15 kwietnia 1982 roku.

Ś.P. Inż. Czesław Zbierański

Urodzony w roku 1886, inżynier Czesław Zbierański był jednym z pierwszych pionierów lotnictwa w Polsce i konstruktorem pierwszego polskiego samolotu. Osiedlony od wielu lat na emigracji w Nowym Jorku, brał czynny udział w życiu organizacyjnym i socjalnym społeczności polskiej w tej metropolii, będąc członkiem Instytutu, członkiem Stowarzyszenia Lotników Polskich - Skrzydło Nowy Jork i innych instytucji. Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim "Virtuti Militari" i innymi orderami. Zmarł w Nowym Jorku 31 maja 1982 r. w wieku 96 lat.

Ś.P. Ks. Infułat Walerian Meysztowicz

Urodzony w Pojeściu na Litwie 24 czerwca 1893 roku, ś.p. Ksiądz Infułat dr Walerian Meysztowicz, Kawaler Krzyża "Virtuti Militari", był Kanonikiem Watykańskim i Wileńskim, profesorem Uniwersytetu Stefana Batoiego w Wilnie, założycielem i prezesem Polskiego Instytutu Historycznego w Rzymie i autorem wspomnień historycznych.

Za młodu był jednym z pierwszych ułanów 13-go Pułku Ułanów Wileńskich, a po latach ostatnim Kapelanem tegoż pułku. Od lat piastował najwyższą godność Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku, godność Członka Honorowego. Zmarł w Rzymie 29 maja 1982 roku w wieku lat 89.

Ś.P. Leonard Zub-Zdanowicz

Urodzony 6 listopada 1912 roku w majątku Popowce na Wołyniu, zmarły był uczestnikiem kampanii wrześniowej w 1939 roku w Polsce, następnie kampanii francuskiej i norweskiej, skoczkiem spadochronowym w roku 1942, dowódcą oddziałów partyzanckich na Lubelszczyźnie, szefem sztabu Brygady Świętokrzyskiej i podpułkownikiem Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ).

Zmarł w Waterbury, Conn., 12 sierpnia 1982 r. w wieku lat 70.

Ś.P. Jan Henryk de Rosen

Urodzony w roku 1891 jako syn znakomitego malarza-batalisty tegoż

imienia (1854-1936), Jan Henryk de Rosen początkowo poświęcił się karierze wojskowej. Podczas I Wojny Światowej walczył w armii francuskiej, gdzie osiągnął duże sukcesy, jak również uczestniczył w organizowaniu armii polskiej we Francji.

Kariere artystyczną rozpoczął dopiero od roku 1925 uprawiając, oprócz monumentalnego malarstwa ściennego, mozaik i witraży, również malarstwo sztalugowe. W okresie przedwojennym stworzył szereg cennych fresków i dekoracji ściennych o tematyce sakralnej we Lwowie i Europie Zachodniej. Po osiedleniu się w roku 1938 w Stanach Zjednoczonych rozwinął bogatą działalność artystyczną, będąc twórcą m.in. witraży w katedrze waszyngtońskiej, w San Francisco, Hollywood, St. Louis i wielu innych miastach. Był profesorem historii sztuki na Katolickim Uniwersytecie w Waszyngtonie.

Za zasługi wojenne był odznaczony krzyżem "Virtuti Militari", Krzyżem Walecznych i francuskimi Croix de Guerre i Legią Honorową, a na emigracji Komandorią orderu Polonia Restituta i Św. Grzegorza Wielkiego. Zmarł w Arlington, Virginia, 22 sierpnia 1982 r. przeżywszy lat 91.

Ś.P. Michał Pilarski

Urodzony w roku 1907, magister ekonomii Michał Pilarski był przed II Wojną Światową dyrektorem Państwowej Wytworni Uzbrojenia w Polsce. Po wojnie osiedlił się w Nowym Jorku, gdzie przez szereg lat był pracownikiem Organizacji Narodów Zjednoczonych w dziale opieki nad dziećmi. Po przejściu na emeryturę przeniósł się do Londynu, gdzie uczestniczył w życiu organizacyjnym polskiej społeczności, m.in. jako wiceprezes "Anglo-Polish Conservative Society" w Londynie.

Zmarł w Londynie 21 października 1982r. w wieku 75 lat.

Ś.P. Kazimiera Olan

Urodzona w 1894 roku, Kazimiera z Kozłowskich Olan, b. pracowniczka redakcji "Nowego Świata", niestrudzona działaczka patriotyczna i społeczna, która całe życie poświęciła pracy w służbie dla miłości Ojczyzny i walki o Niepodległość, dla rodaków i bliźnich.

Zmarła 18 listopada 1982 r. w Nowym Jorku, przeżywszy 88 lat.

Ś.P. Prezydent R.P. Prof. Dr Stanisław Ostrowski

Urodzony we Lwowie 29 października 1892 r., jako syn powstańca 1863 r., odbył studia medyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, był członkiem Związku Walki Czynnej i Związku Strzeleckiego, oraz żołnierzem I Brygady Legionów. W 1918 r. uczestniczył w obronie Lwowa i w wojnie polsko-bolszewickiej.

Od roku 1930 poseł na Sejm, od 1936 r. prezydent miasta Lwowa, po wrześniu 1939 r. w więzieniach i łagrach sowieckich na Syberii i w Mongolii. Po roku 1942 w Armii Polskiej w Rosji, następnie w II Korpusie we Włoszech. Potem emigracja w Anglii. Był członkiem Honorowym Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku.

W latach 1972-79 piastował godność Prezydenta R.P. na uchodźstwie w Londynie. Kawaler Orderu Orła Białego, Wielkiej Wstęgi Orderu Odrodzenia Polski i Virtuti Militari, Krzyża Niepodległości, Krzyża Walecznych, Złotego Krzyża Zasługi i innych orderów polskich i zagranicznych. Zmarł w Londynie 22 listopada 1982 r. w wieku lat 90.

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI !

SPADKI - TESTAMENTY. Jednym ze stałych źródeł dochodu Instytutu są spadki i zapisy testamentowe jego członków i sympatyków, które są zwolnione od podatku dochodowego. Jakikolwiek zapis testamentowy na rzecz Instytutu, bez względu na jego wielkość, na wysokość sumy dużą czy małą, stanowi zawsze żywy i trwały pomnik udziału testatora w jego wiernym popieraniu idei niepodległości Polski i walki o jej odzyskanie. Przeciwnie, zaniedbanie tego moralnego i patriotycznego obowiązku przy sporządzaniu ważnego testamentu, tymbardziej zaś zupełny brak testamentu, powodują często konfiskatę funduszy pozostawionych przez zmarłego przez właściwe władze lokalne z bezpowrotną stratą dla naszej wspólnej sprawy. Mamy ciągle tego przykłady wśród członków naszego Instytutu. Oto krótka notatka po angielsku wraz z odpowiednią formułą prawną:

If you wish to leave a permanent and living monument of your adherence to the Polish cause, remember at the time of making your last Will and Testament, the Pilsudski Institute of America. Inform your attorney to mention in your last Will and Testament the amount which you desire to give. The simple legal form is as follows: "I give, devise and bequeath to Pilsudski Institute of America for Research in the Modern History of Poland located at 381 Park Avenue South, New York., 10016, the sum of \$ . . . . . I further direct that should there be any taxes that in my State may be levied upon this bequest be fully paid out of the residue of my estate."

WACŁAW JĘDRZEJEWICZ

KRONIKA ŻYCIA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

1867 - 1935

Praca obejmuje dwa tomy. Tom I zawiera 544 strony, liczne fotografie, dwie tablice genealogiczne i mapę Polski. Obejmuje okres lat 1867-1920. Tom II zawiera 606 stron, szereg fotografii, bibliografię i indeksy obu tomów, obejmując okres lat 1921-1935.

Pierwsze wydanie w sztywnej, luksusowej okładce, jest już na wyczerpaniu. Ostatnio ukazało się drugie wydanie tego dzieła, w okładce półsztywnej i w ograniczonej ilości egzemplarzy.

Cena obu tomów pierwszego wydania \$35. Cena pierwszego tomu \$15. Cena drugiego tomu \$20.

Cena obu tomów drugiego wydania \$27. Cena pojedynczego tomu \$13.50. Wszystkie ceny wraz z przesyłką. Dla członków Instytutu ceny niższe; Oba tomy pierwszego wydania \$30; pierwszy tom \$12.50, drugi tom \$17.50. Oba tomy drugiego wydania \$24; pojedyncze tomy \$12.

Nakładem Polskiej Fundacji Kulturalnej w Londynie. Czeki prosimy wystawiać na: PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA.

DARY—DONATIONS

Jednorazowe dary i dobrowolnie podwyższone składki członkowskie otrzymane w ciągu roku 1982.

Single donations and voluntarily increased membership dues received during the year 1982.

Alfred Jurzykowski		Zygmunt F. Duch	50.00
Foundation, Inc.	\$ 20,000.00	Helena Fedorowicz	50.00
Bartholomy Dombrowski	3,000.00	Julian Grodzki	50.00
(legacy)	3,000.00	Andrzej Jasiński	50.00
Aleksander Korczyński		Maria Kapuścińska	50.00
(legacy)	2,000.00	Grażyna Kamińska	50.00
Halina Chocianowicz (legacy)	1,811.10	Julian Kulski	50.00
Halina Janiszewska	1,620.00	Wiesław S. Kuniczak	50.00
Textron Incorporated	1,000.00	Józef Malejka	50.00
Anonymus	534.00	Józef Mankiewicz	50.00
Irena Wandycz	515.00	National Council of	
George Roehr	500.00	Church Christ	50.00
Felix Śmigiel	250.00	Tadeusz Sendzimir	50.00
Irena Sova-Sowińska	225.00	Peter Sosnkowski	50.00
Włodzimierz Falencki	200.00	S.K.P. Zarząd Główny	50.00
Kowalski Sausage		Tadeusz Szeremeta	50.00
Charitable Fund.	200.00	Ryszard Świtlik	50.00
McMillan Publishing Corp.	200.00	Kazimierz Tomalski	50.00
Jan Weiss	175.00	J. J. Więckowski	50.00
Roman Kabara	112.00	Rev. A. Duch	48.00
Halina Maeder	110.00	Krystyna Piórkowska	45.00
Katarzyna Baluk	100.00	Wincenty Gortat	43.00
Wiesław Domaniewski	100.00	Walter Maźnicki	42.00
A. Kopczyński	100.00	S.W.A.P. Post 2	42.00
Ignacy Kucharski	100.00	Witold Babiński	40.08
Vic Parker	100.00	Andrzej Vorbrodt	40.00
Ludwik Seidenman	100.00	S.M. Michałowski	37.00
L. Chojecki	95.00	Stefan Orzechowski	37.00
Telesfor Jankowski	75.00	Jerzy Sadowski	37.00
Caroline Matecki	75.00	S.P.K. Koło No. 3	37.00
Wojciech Kołaczkowski	65.00	Mirosław Wierzbiński	37.00
Peter Zadrozny	65.00	S.P.K. Koło No. 13 (Canada)	36.00
Helena Fedorowicz	62.00	C.P. Namieśniowski	36.00
Gustawa Rucker	62.00	Stefan Ginilewicz	35.00
Stanisław Piaskowski	60.00	Jan Kurdwanowski	35.00
Stanisław Zajączkowski	60.00	George Ojarowski	35.00
Tadeusz Kaźmirek	52.00	Tow. Bratniej Pomocy	35.00
Ada i Jerzy Bajor	50.00	Janusz Żurakowski	33.00
Andrzej Beck	50.00	Stanisław Grębski	32.00
Barbara Beck-Bliven	50.00	Jacek Jędruch	30.00
Krzysztof Boreyko	50.00	Andrzej Korboński	30.00
L. Boyar	50.00	Jarosław Mulyk	30.00
George Braynack	50.00	J. Przyborowski	30.00
Michael Bryce	50.00	Doman Rogoyski	30.00
Zbigniew Brzeziński	50.00	Józef Wiczerzak	30.00
Michał Budny	50.00	Wacław Bevenssee	27.00
Paweł Chaźzynski	50.00	Hanna Ablamowicz	25.00
Marceli Charaszkiwicz	50.00	Eleonora Bakalar	25.00
Anna Cienciąła	50.00	Antoni Baliński	25.00

Józef Brodowski	25.00	Arthur Wielkoszewski	25.00
Romuald Bulas	25.00	Michał Zienkiewicz	25.00
Walter Cegłowski	25.00	F.R. Jędrzejak	24.00
Stanisław i Helena Chądryńscy	25.00	Czesław Kierwiak	24.00
Jadwiga Chruściel	25.00	Arthur Zawistowski	24.00
Z.S. Danek	25.00	Zofia Michałowska	22.50
John Domaniewski	25.00	Edward Ćwikło	20.00
Walter Domowicz	25.00	Edmund Formella	20.00
Helena Dubiński	25.00	Wincenty Gawron	20.00
A.E. Ehrenkreutz	25.00	Antoni Gładysz	20.00
Joanna Falkowski	25.00	K.J. Hess	20.00
Norbert Fethke	25.00	Z.F.G. Jaworski	20.00
Friends of Wilno Ass'n.	25.00	Stanisław Jędrysek	20.00
Wojciech Głodowski	25.00	Władysław Kinastowski	20.00
Jacek Hawiger	25.00	Witold Korsak	20.00
Alicja Karpińska	25.00	Jerzy Księżniak	20.00
Leonard Kisiel	25.00	Halina Lissowska -Muller	20.00
Eugeniusz Kleban	25.00	Stanisław Ligman	20.00
Tadeusz Korsak	25.00	Leopold Obierek	20.00
Stefan Kowalik	25.00	Polish Falcons	20.00
Jan Kowalski	25.00	Polish Nat'l Alliance	
Marian Kozien	25.00	Grupa No. 1033	20.00
Leon Krawczyk	25.00	Andrzej Pomian	20.00
K. Kręcicki	25.00	Jerzy Rose	20.00
Janina Kulikowska	25.00	Rev. Joseph Rutkowski	20.00
Witold Langrod	25.00	Piotr Sierant	20.00
Maria Paumgarten	25.00	W.W. Soroka	20.00
Polish-American Congress (Fla.)	25.00	S.W.A.P. Placówka No. 51	20.00
Polish Home Army	25.00	Julia Szymańska	20.00
Polish University Club	25.00	S. Świątkowski	20.00
Jadwiga Pułaska	25.00	Bolesław S. Wojewódka	20.00
Maria Rasiej	25.00	Janina Zadrozny	20.00
Kazimierz Rożankowski	25.00	Stanisław Zarzycki	20.00
S.P.K. Koło No. 15	25.00	Mieczysław Zgłobicki	20.00
S.P.K. Koło No. 19	25.00	Witold Nurczyński	18.00
S.P.K. Koło No. 43	25.00	Józef Radomski	17.00
S.P.K. Koło No. 53	25.00	J.M.P. McErlean	16.50
S.P.K. "Wierność Żołnierska"	25.00	J.A. Cetner	15.00
S.W.A.P. Placówka No. 7	25.00	Kazimierz Hostyński	15.00
S.W.A.P. Placówka No 36	25.00	Antoni Koper	15.00
S.W.A.P. Placówka No.37	25.00	Rev. Wacław Naumowicz	15.00
S.W.A.P. Placówka No.81	25.00	Edward Podhorecki	15.00
S.W.A.P. Placówka No.90	25.00	Charles P. Satkewich	15.00
S'W.A.P. Placówka No.111	25.00	S.K.P. Koło No. 13 (Utica)	15.00
S.W.A.P. Placówka No.119	25.00	Jan Stachura	15.00
Oskar Schenker	25.00	F. Szeremeta	15.00
Witold Sulimirski	25.00	E. Szymański	15.00
Zbigniew Tazbir	25.00		
		Razem	
		Total	\$ 38,130.00

Spisu normalnych składek członkowskich w wysokości \$12.00 i darów poniżej \$15.00 nie zamieszczamy.

Normal membership dues in the amount of \$12.00 and donations below \$15.00 are not included in this list.

ZESTAWIENIE FINANSOWE ZA ROK 1982
FINANCIAL STATEMENT FOR THE YEAR 1982

Wpływy:

Revenue:

Składki członkowskie Membership dues	\$ 7,391.00
Sprzedaż książek Sale of books	13,714.45
Sprzedaż fotostatów Sale of photocopies	337.45
Odsetki (od wkładów oszczędnościowych, wkładów terminowych i biletów skarbowych) Interest income (saving accounts, certificates of deposit and U.S. Treasury notes)	14,137.87
Dary (w gotówce) Donations received (cash)	35,924.00
Gain from the sale of U.S. Treasury notes Zysk ze sprzedaży biletów skarbowych	3,465.00
Wpływy ogółem Total revenue	\$ 74,969.77

Wydatki:

Expenditures:

Lokal i światło Rental of premises & light	\$ 24,981.24
Materiały biurowe Stationery, office supplies	1,339.76
Telefon Telephone	1,116.62
Biblioteka i Archiwa Library & Archives expenses	1,417.99
Uposażenia Salaries	11,170.00
Podatki od uposażeń Payroll taxes	659.87
Wydawnictwa Instytutu Institute publications	7,513.00
Książki i koszty sprzedaży książek Books and book distribution expenses	6,109.56
Poczta Postage	2,009.73
Obsługa zawodowa Repairs & Maintenance	2,372.75

Do przeniesienia

Subtotal \$ 58,690.52

	Z przeniesienia Brought forward	\$ 58,690.52
Subwencje na prace naukowe, nagrody Awards, research grants		6,647.00
Wynagrodzenie księgowych Accounting & auditing expenses		2,236.00
Ubezpieczenia Insurance		962.27
Różne *) Miscellaneous **)		3,076.73
	Wydanki ogółem Total expenditures	\$ 71,612.52
Nadwyżka wpływów nad wydatkami Excess of revenue over expenses		\$ 3,357.25

*) Pozycja "Różne" zawiera między innymi opłaty w organizacjach, opłaty bankowe, wydatki członków Zarządu, amortyzację mebli i sprzętu biurowego.

**) "Miscellaneous" includes, among others, membership dues, bank services, officers expenses, depreciation of furniture and equipment.

PROŚBA O DARY

Wiele osób posiada przedmioty, które stanowią dla nich pewną wartość, ale z czasem ulegają zniszczeniu lub zostają usunięte z mieszkania. Mamy na myśli książki, broszury, czasopisma, dzienniki, dokumenty, fotografie, listy, odznaki pamiątkowe, itp. O ile materiały te odnoszą się do historii Polski, mogą one stanowić cenne wzbogacenie archiwum Instytutu. Prosimy osoby, które by chciały tego rodzaju rzeczy ofiarować, o porozumienie się telefoniczne lub listowne z Instytutem.

NOWY TOM "NIEPODLEGŁOŚCI"

Podajemy do wiadomości, że ukazał się ostatnio w druku kolejny XVI tom czasopisma "NIEPODLEGŁOŚĆ", będącego oficjalnym organem Instytutu Piłsudskiego w Londynie i Nowym Jorku pod redakcją prof. W. Jędrzejewicza.

Na bogatą treść numeru składają się m.in. seria nieznanych dotychczas listów Piłsudskiego z okresu jego pracy w PPS, Wyciąg z pamiętników generała Kazimierza Sosnkowskiego z okresu kampanii wrześniowej 1939 r. (uzupełnienie), "Ocena traktatów sojuszniczych polsko-francuskich" Piotra Wandycza - dokument, sprawa "Enigmy" Richarda Woytaka, I część "Wspomnień" Walerego Sławka, "Wspomnienia" Janusza Rakowskiego z Biura Prasowego Prezyd. Rady Ministrów (1930-1935) oraz recenzje itp.

Tom XVI obejmuje 256 stron; zawiera mapę i fotografie. Cena wraz z przesyłką \$16.00 (do nabycia w Instytucie).

Czeki i przekazy pocztowe prosimy wystawiać na PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA. W razie zamówienia w Instytucie londyńskim należy przelać równowartość w walucie brytyjskiej.

NAJLEPSZY PODAREK DLA PRZYJACIÓŁ!

Ukazała się obecnie dawno oczekiwana książka Profesora Wacława Jędrzejewicza pod tytułem:

JÓZEF PIŁSUDSKI 1867-1935

• ŻYCIORYS •

Jest to znakomity, autentyczny i pełny opis życia Piłsudskiego, przez jednego z jego najbliższych współpracowników.

W półsztywnej oprawie, książka obejmuje 308 stron, słowo wstępne córki Marszałka, Dr. Wandy Piłsudskiej, liczne fotografie i mapę, stanowiąc niezwykle interesującą lekturę dla każdego kto pragnie poznać życie i działalność tego wielkiego męża stanu.

Książka ta powinna znaleźć się w każdym polskim domu.

Cena \$16.00 plus przesyłka \$1.50.

Nakładem Polskiej Fundacji Kulturalnej, Londyn, 1982.

Ukazało się również obecnie osobne wydanie tejże książki w języku angielskim w luksusowym formacie pod tytułem:

PIŁSUDSKI: A LIFE FOR POLAND BY WACŁAW JĘDRZEJEWICZ

W pięknej, ozdobnej, sztywnej oprawie, książka obejmuje 385 stron, 30 fotografii i mapę. Zawiera słowo wstępne napisane przez córkę Marszałka Dr Wandę Piłsudską, przedmowę Prof. Zbigniewa Brzezińskiego, bibliografię oraz indeks nazwisk.

Cena \$22.50 plus \$1.50 przesyłka.

(Dla członków Instytutu Piłsudskiego - \$17.50)

Nakładem Hippocrene Books, Nowy Jork, 1982.

(Wypełnić czytelnie i odciąć)

Piłsudski Institute of America
381 Park Avenue South
New York, N.Y. 10016

Niniejszym proszę o przysłanie mi ..... egz. książki

- PIŁSUDSKI — A LIFE FOR POLAND
(Wydanie w jęz. angielskim) po cenie \$22.50 plus \$1.50 porto
- JÓZEF PIŁSUDSKI 1867-1935 — Życiorys
(Wydanie w jęz. polskim) po cenie \$16.00 plus \$1.50 porto

Tytułem należności załączam czek na sumę \$.....

.....
(Data)

.....
(Imię i nazwisko)

.....
(Nr. i ulica)

.....
(Miejscowość)

.....
(Stan)

.....
(Zip Code)

Czeki prosimy wystawiać na

PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

RADA INSTYTUTU

W ciągu roku 1982 Rada Instytutu odbyła pięć zebrań, z których pierwsze, w dniu 13 stycznia 1982, zostało już objęte sprawozdaniem podanym w poprzednim Biuletynie z marca 1982 roku (Rok XXXIX, str. 28 i nn.). Na swym dorocznym zebraniu w dniu 18 marca 1982 r. Rada przyjęła sprawozdania z działalności Instytutu za rok 1981, złożone przez poszczególne członków Zarządu.

Na tym dorocznym zebraniu Rada zatwierdziła preliminarz budżetowy na rok 1982, uchwaliła absolutorium z podziękowaniem dla ustępującego Zarządu i wybrała nowy Zarząd na następną kadencję w składzie:

Prezes - Tadeusz Pawłowicz, wiceprezysi - Michał Budny i Anna Mars, sekretarz - Stanisław Jordanowski, skarbnik - Wiesław Domaniewski, dyrektor Instytutu - Michał Budny, członek Zarządu - Magdalena Kapuścińska.

Rada uczciła przez powstanie i chwilę milczenia pamięć szeregu zmarłych członków Instytutu, których krótkie nekrologi zostały zamieszczone w poprzednim Biuletynie.

Rada jednogłośnie dokooptowała do swego grona, na wniosek prezesa, nowego członka Rady w osobie dr Jakuba Karpińskiego. Rezygnację z członkostwa w Radzie zgłosił red. Ryszard E. Mossin z Waszyngtonu z powodu wyjazdu na dłuższy czas do Europy.

W okresie od 14 stycznia do 31 grudnia 1982 roku Rada przyjęła jednego nowego członka dożywotniego w osobie Haliny Janiszewskiej i 4 nowych członków wspierających: Romana Kabare, dr Magdaleny Kapuścińska, Irenę Sova-Sowińską i Thaddeusa Szafrana. W tym samym okresie Rada skreśliła 2 Członków Honorowych, jednego członka-korespondenta i 29 członków zwyczajnych.

Na dzień 1 stycznia 1983 roku pełna lista członków Instytutu obejmowała 633 osoby i organizacje, licząc w tym 3 Członków Honorowych, 10 członków dożywotnich, 33 członków wspierających, 11 członków-korespondentów i 576 członków zwyczajnych. W porównaniu ze stanem w dniu 13 stycznia 1982 roku ogólna liczba członków Instytutu na dzień 1 stycznia 1983 roku pozostawała prawie nie zmieniona, wykazując minimalny wzrost z 630 na 633 osoby i organizacje.

PRACE ZARZĄDU

Podobnie jak w latach ubiegłych i zgodnie z postanowieniami statutowymi, Zarząd Instytutu prowadził w dalszym ciągu wszelkie sprawy bieżące, należące do jego kompetencji lub przekazane przez Radę, kierując całokształtem działalności Instytutu. Zarząd pracował na zasadzie permanentnego urzędowania, zbierając się w miarę potrzeby na częste posiedzenia.

Korzystając ze specjalnych przywilejów Członka Honorowego, profesor Wacław Jędrzejewicz, mimo formalnego ustąpienia z Rady Instytutu,

brał w dalszym ciągu wybitny i żywy udział w pracach Zarządu, zwłaszcza w zakresie spraw naukowo-badawczych, reprezentując Instytut na wielu zebraniach, imprezach i uroczystościach.

Prezes Tadeusz Pawłowicz również reprezentował Instytut na licznych zebraniach i uroczystościach, utrzymując żywy kontakt z pokrewnymi organizacjami i instytucjami naukowo-kulturalnymi. Dzięki jego staraniom m.in. Instytut uzyskał poważną subwencję od Fundacji Alfreda Jurzykowskiego na stypendia naukowe, oraz skutecznie zabezpieczył i odrestaurował cenny zbiór dokumentarnych filmów, stanowiących własność Instytutu. Prezes Pawłowicz udzielił również parę wywiadów na temat działalności Instytutu, które ukazały się na łamach nowojorskiego pisma "Nowy Dziennik".

Wiceprezes i dyrektor Instytutu, Michał Budny, prowadził w dalszym ciągu całokształt spraw biurowych, administracyjnych, personalnych i reprezentacyjnych. W szczególności kierował akcją stypendialną Instytutu przez cały rok sprawozdawczy. Reprezentował Instytut na licznych zebraniach i uroczystościach, m.in. na Mszy Św. za duszę ś.p. Tadeusza Bieleckiego, b. prezesa Stronnictwa Narodowego, dał wywiad na temat prac Instytutu rozgłośni radiowej "Voice of America" na Polskę, zorganizował publikacje i dystrybucje kolejnego Katalogu Książek Instytutu Nr. 12 wraz z ulotką reklamową o angielskim wydaniu "Courrier from Warsaw" Jana Nowaka, oraz dorocznego "Apelu" o dary i ofiary na rzecz Instytutu. Równocześnie kontynuował prace nad wydaniem kolejnego tomu XVI-go czasopisma "Niepodległość", jako sekretarz redakcji.

Sekretarz Instytutu, Stanisław Jordanowski, wykazywał znacznie wzmożoną działalność, nie tylko służąc Instytutowi poradami prawnymi, prowadzeniem protokółów posiedzeń Rady, lecz również utrzymując stały i bliski kontakt z zaprzyjaźnionymi placówkami i instytucjami na terenie Nowego Jorku i zagranicą, oraz wysuwając wiele nowych koncepcji i inicjatyw w pracach Instytutu.

Sprawy naukowe, archiwalne i obsługa naukowców pozostawały pod opieką wiceprezesa dr Anny Mars, przy aktywnej pomocy dr Magdaleny Kapuścińskiej, dr Moniki Thieme i Janiny Pankiewicz.

Skarbnik Wiesław Domaniewski był, tak jak od wielu lat poprzednich, niezwykle czynny przy skutecznym administrowaniu i pomnażaniu funduszy Instytutu, wyszukiwaniu nowych źródeł dochodu i prowadzeniu całokształtu spraw buchalteryjnych i kasowych. W szczególności opiekował się zbiorami dzieł sztuki i cennych historycznych memorabiliów Instytutu.

* * *

Jezeli chodzi o dalszy stopniowy rozwój naszej placówki naukowo-badawczej, to nie sposób wymienić tu wszystkich tak licznych przyjaciół i sympatyków, którzy w roku sprawozdawczym przyczynili się dla dobra Instytutu. Należy jednak wyliczyć chociaż niektóre osoby, które tak wiernie i przeważnie bezinteresownie ofiarowują nam swą pracę, zdolności, doświadczenie i niepomowany entuzjizm.

W początku kwietnia 1982 r. tak zasłużona dotychczasowa kierowniczka biblioteki, Irena Wandycz, zrezygnowała z tego stanowiska. Nowym kierownikiem biblioteki został Jan Weiss. W bibliotece czynna jest również Zofia Doliwa.

Organizacją zebrań Grupy Dyskusyjnej zajmowała się w dalszym ciągu inicjatorka tej grupy, dr Magdalena Kapuścińska, która również opracowała, wspólnie z Zofią Jordanowską, Katalog Książek Instytutu Nr. 12, przeznaczonych na sprzedaż. Obszerny ten katalog, liczący około 100 stron drobnego druku, został następnie bezinteresownie przepisany przez Halinę Janiszewską. Niezależnie od tego pani Janiszewska dała sumę \$1,500 na cele Instytutu oraz ofiarowała paru stypendystom Instytutu bezpłatną gościnę w swoim domu na okres ich pobytu w Nowym Jorku.

Irena Wandycz przeznaczyła sumę \$500 na koszty prenumeraty periodyków naukowych dla uczonych w Polsce. Suma ta została należycie zużytkowana zgodnie z wolą ofiarodawczyni.

* * *

Jeżeli chodzi o akcję odczytową, to wymienić można odczyt płk.dr Tadeusza Lisickiego z Londynu, na temat historii służby łączności w wojsku polskim, który odbył się dnia 10 listopada, oraz niezwykle udany "Wieczór Autorski", połączony z 90-leciem urodzin prof. W. Jędrzejewicza, zorganizowany 12 grudnia w Fundacji Kościuszkowskiej z okazji ukazania się jego biografii Józefa Piłsudskiego w językach polskim i angielskim. Grupa Dyskusyjna odbyła 8 zebrań, licząc w tym również "Wieczór Gwiazdkowy" w dniu 10 grudnia, zorganizowany przez Zofię Jordanowską i Magdalенę Kapuścińską.

* * *

Codzienna i niezmiernie wielokierunkowa aktywność charakteryzowała przez cały okres roku sprawozdawczego działalność Sekretariatu Instytutu, kierowanego w dalszym ciągu, wzorem lat poprzednich, z wielką energią i gorliwością przez Zaremę Bau. W okresie letnim, od połowy czerwca do połowy września, zastępowała ją Anna Frajlich, wykazując w pracy wielki zapał, inteligencję i zdolności organizacyjne. Od wielu lat wierną i stałą pomocą w Sekretariacie była Klara Karpińska. W dniach 3, 4 i 5 grudnia Zarema Bau przy pomocy grona pań i Jana Weiss'a zorganizowała stoisko Instytutu na Kiermaszu Książki Polskiej w Instytucie Naukowym.

Specjalne wyrazy uznania należą się również Krystynie Pawłowicz za opiekę nad zbiorami odrestaurowanych filmów historycznych Instytutu, oraz Janowi Weissowi za niezwykle ofiarne kierownictwo biblioteką Instytutu; dr Magdalenie Kapuścińskiej, dr Monice Thieme i Janinie Pankiewicz za organizację i współpracę przy działalności Grupy Dyskusyjnej i cenną pomoc w pracach archiwalnych; Julicie Szyler - przy konserwacji orde-rów i medali; Jerzemu Kucharskiemu za opiekę nad zbiorami filatelistycznymi i fotograficznymi, dr Walentynie Rudzkiej za pomoc w archiwach; R. Adams'owi za pomoc i współpracę w sprawach filmowych, oraz Jackowi Królowi i Piotrowi Dyndzie za pomoc w archiwach i sprawach administra-

cyjnych. Wszystkim tym i wielu innym, nie wymienionym na tym miejscu, Instytut składa serdeczne podziękowanie.

W okresie sprawozdawczym Instytut poczynił szereg inwestycji inwentarzowych, z których wymienić należy najważniejsze: instalacja nowych żelaznych drzwi frontowych, oraz nowej żelaznej kraty na okno w Sekretariacie, zakup nowego projektora filmowego i ekranu oraz części zapasowych, reperacja "czytnika" do odczytywania mikrofilmów, nabycie nowej elektrycznej maszyny do pisania, etc.

*   *   *

Biuro i biblioteka Instytutu są czynne w dni powszednie od poniedziałku do piątku włącznie w godzinach od 10 rano do 3 po południu. Fotostaty dokumentów mogą być sporządzane na miejscu za nominalną opłatą i w ramach obowiązujących przepisów. Instytut posiada czytniki do odczytywania mikrofilmów. Egzemplarze niniejszego BIULETYNU, poprzednich roczników tegoż BIULETYNU, Katalogu książek na sprzedaż, oraz krótkiego zarysu historii Instytutu, są do otrzymania bezpłatnie. Również informatory o zbiorach Instytutu w języku angielskim są do otrzymania bezpłatnie:

"Americana in the Archives of the Jozef Pilsudski Institute of America"

"Guide to the Collections of the Piłsudski Institute", and

"The Collections of the Political, Social, and Cultural History of the Polish-American Ethnic Community, 1890-1980, at the Pilsudski Institute".

DROGA ŻYCIA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

(ALBUM)

W opracowaniu płk. Jana Z.E. Berka i historyka sztuki Mieczysława Paszkiewicza.
staraniem Funduszu im. Aleksandry Piłsudskiej
Londyn, 1978, 264 str., 290 fotografii

Cena \$30.- lub £15.- w oprawie płóciennej, oraz \$28.- lub £14.- w oprawie półsztywnej
Do nabycia w Instytucie Piłsudskiego w Nowym Jorku lub w Londynie.

Tadeusz Alf Tarczyński

WSPOMNIENIA OFICERA PIERWSZEJ BRYGADY

z przedmową Antoniego Czułowskiego. 208 stron. Cena \$5.30 z przesyłką \$6.00.

Barwna galeria postaci i obrazów z doby gdy w zawierusze pierwszej wojny światowej Polska powracała do niepodległego bytu. Autor, sam uczestnik walk Legionów Józefa Piłsudskiego, dorzuca do naszej literatury pamiątkarskiej bardzo wartościową pozycję.

LISTA CZŁONKÓW INSTYTUTU

na dzień 1 stycznia 1983 roku.

HONOROWI CZŁONKOWIE INSTYTUTU

Prof. Wacław Jędrzejewicz
 Sen. Edward Kleszczyński
 Lucjan A. Kupferwasser

HONOROWI PATRONOWIE INSTYTUTU

W. J. Bayer	J. E. Jan Kardynał Król	Dr. W. Piłsudska
A.J. Beck	A. Łagodzińska	R. C. Puciński
E.J. Derwiński	W. Łaska	D. D. Rostenkowski
J. D. Dingell	A. A. Mazewski	Prof. T. Sulimirski.
W. Domaniewski	B. A. Mikulski	F. X. Świetlik
Prof. J. A. Gronowski	I. Morawski	K. J. Zabłocki
Prof. W. Jędrzejewicz	L. N. Nedzi	H. Zielińska
	H. Nowak	

CZŁONKOWIE DOŻYWOTNI

Katarzyna Baluk	Halina Janiszewska	Vic Parker
Wiesław Domaniewski	Irena Kupferwasser	Adam Telmany
Włodzimierz Falencki	Dr. Anna Mars	Maria Trapszo-Mas
	Zofia Michałowska	

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY

Inż. Andrzej Beck	Janusz Kucharski
Dr. Leon Boyar	Dr. Julian Kulski
George Braynack	Wiesław S. Kuniczak
Dr. Michael Bryce	Tadeusz Kwiatkowski
Jan Brzustowicz	Halina Maeder
Michał Budny	Dr. Józef Malejka
Paweł Chądzyński	Zofia Marconi-Straszewicz
Dr. Anna Cienciąła	Tadeusz Rossowiecki
Inż. Romuald Dymski	Gustawa Rucker
Genowefa Futuyma	Peter Sosnkowski
Jacek Gałazka	Irene Sova-Sowińska
Dr. Julian Godlewski	Thaddeus Szafran
Inż. Andrzej Jasiński	Felix Śmigiel
Roman Kabara	Ryszard Świtlik
Dr. Grażyna Kamińska	Kazimierz Tomalski
Dr. Magdalena Kapuścińska	Jan Weiss
Płk. Wojciech Kołaczkowski	

CZŁONKOWIE KORESPONDENCI

Płk. Dr. Stanisław Biegański (Londyn)	Gen. Tadeusz Pełczyński (Londyn)
Dr. Maria Danilewicz-Zielińska (Lizbona)	Dr. Janusz Rakowski (Zurich)
Prof. Jerzy Gawenda (Londyn)	Prof. Hans Roos (Bochum)
Płk. Kazimierz Iranek-Osmecki (Londyn)	Prof. Zdzisław Stahl (Londyn)
Prof. Karolina Lanckorońska (Rzym)	Gen. Tadeusz Alf-Tarczyński (Londyn)
Tadeusz Nowakowski (Monachium)	

Listy Członków Zwyczajnych z powodu braku miejsca nie zamieszczamy.

Po raz pierwszy w języku angielskim

DZIEŁO JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

"YEAR 1920"

(*"Rok 1920"*)

Jest to historia pamiętnej bitwy o Warszawę oraz zwycięskiej wojny polsko-bolszewickiej z lat 1919-1920 opracowana przez Naczelnego Wodza Armii Polskiej i uzupełniona angielskim przekładem pracy Marszałka Michała Tuchaczewskiego, wodza wojsk sowieckich, p.t. "Pochód za Wisłę".

W pięknej oprawie, książka obejmuje 291 strony, 16 fotografii, 27 map (8 kolorowych) oraz 4 tabele, stanowiąc niezwykle interesującą lekturę z okresu nowoczesnej historii Polski.

Czeki prosimy wystawiać na: Cena \$10.00 plus \$1.00 przesyłka.

PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

"SIGMA PRESS. w Albany zawiadamia, że w niedalekiej przyszłości ukaże się następująca część dziejów Polskiej Marynarki Wojennej Stanisława Piaskowskiego, pod tytułem

KRONIKI POLSKIEJ MARYNARKI WOJENNEJ - 1918-1946.

(Na łodzi, rzekach i wybrzeżu)

Tom ten będący częścią pierwszą* trzytomowej pracy autora, objętości około 300 stron zawiera w rozdziale "Notatki z dziejów Pol. Mar. Woj." najważniejsze ustawy, zarządzenia, rozkazy, instrukcje i wydarzenia dotyczące marynarki wojennej od 1918 do 1946 r. W dalszych rozdziałach czytelnik znajdzie kroniki oddziałów lądowych, flotylli rzecznych, portów nadmorskich, jednostek lądowych wybrzeża (w tym pełną kronikę Składnicy Wojskowej na Westerplatte), oraz Morskiego Dywizjonu Lotniczego. Uzupełnienie stanowią fotografie, wykresy, mapy i kolorowe tablice. Data wydania i cena zostaną podane w polskiej prasie. Informacji udziela autor.

116 McNutt Ave. Albany, N.Y. 12205   Tel. (518) 459-4861

*) Część trzecia pt. "Okręty R.P. 1920-1946, Album planów" została wydana w 1981 r.

Michał BUDNY
Dyrektor Instytutu (1971 - 1983)

**Dział Periodyków
i Prasy Instytutu.**

ENGLISH SECTION

SCHOLARLY WORKS

The year 1982 went by in the atmosphere of gloomy events which took place in Poland since December, 1981. These events unfavorably affected the scope and efficiency of the normal or projected scholarly works and activities of the Institute, which were to be continued, initiated or developed under the normal circumstances by so many visiting scholars and students, interested in the modern history of Poland, as in the previous years.

With the beginning of 1982 many of these works were rather suddenly suppressed, mainly because of almost total interruption of contacts with visitors from Poland. At the same time considerable growth of interest with uncensored publications appearing in Poland was noted among the guests of the Institute, residing in the United States permanently as well as newly arriving immigrants. They all studied periodicals, brochures, bulletins, etc. published in Poland and abroad, which are available at the Institute.

Well over 80 persons studied at the Institute during the year 1982 for longer or shorter periods of time, mainly researching at the archives and at the library, as well as getting acquainted with the art gallery, or the films, philatelic and photographic collections. Some Kosciuszko Foundation scholarship students also studied at the Institute.

Throughout the entire reporting period many hundreds of queries were answered by correspondence or by telephone, many photostat copies of documents were provided and many other requests for information were directed to the appropriate sources.

The personnel of the Institute maintained continuous and close contact with many kindred scholarly and educational institutions which resulted in direct exchange of information and also in the efficient exchange of books and publications.

SCHOLARSHIPS

After the early temporary interruption, the Spring of 1982 brought along a significant revival of the learning-educational activities, in connection with the initiation of the Scholarship Program. The implementation of this new and important activity of the Institute was possible as a result of the subsidy granted to it by the Alfred Jurzykowski Foundation in New York City, for the purpose of awarding appropriate scholarships to Polish scholars and educators for studies and works dealing with the modern history of Poland, on the basis of documentary materials maintained in the archives and in the library of the Institute.

This scholarship program was carried out with great intensity throughout the entire reporting period. During that period over 40 applications for scholarships were received and reviewed: 3 from Poland, 12 from the

United States, 11 from West Germany, 4 each from England and Sweden, 2 each from Canada and Switzerland and one each from France, Spain and Italy. Applications from West-European countries were received mainly from young Polish students who emigrated from Poland during the last two years.

The Executive Committee of the Institute and later a special Scholarship Committee, carefully reviewed all applications and granted 12 single and non-refundable scholarships for the total amount of \$11,250.00, of which 8 scholarships for the year 1982 and 4 for the following year.

Some of the subjects involved in the studies were: the Polish-French relations, the Polish-Roumanian relations, the history of the Polish-Soviet relations, the history of the Jewish population in Poland at the end of the XIX-th and the beginning of the XX-th centuries, the history of the liason and communication units of the Polish Army, the biography of general Iwaszkiewicz, the censorship in Poland during the years 1970-1982, and some others.

The scholarship program of the Institute and its administration were the responsibility of the vice-president and director Michael Budny.

THE ARCHIVES

During the year 1982 the Institute continued to receive numerous gifts, such as documents and documentary collections, photographs, press clippings, correspondence, etc. which considerably enlarged and complemented its valuable historical archives. These gifts justified the establishment of a few new archival sections, especially in the personal archives. The following are to be mentioned here.

1. The Władysław Pobóg-Malinowski Archive. This is a very large collection, dealing with the modern history of Poland, which was donated by the widow of the late well-known Polish historian and which required a great amount of reorganization, recording and segregation. This archive contains a large mass of documents, manuscripts, typescripts, abundant correspondence, press clippings, etc.

2. The Janusz Jędrzejewicz Archive. It contains papers of the prominent Polish political leader, prime minister and minister of education during inter-war period, and of his wife, Cezaria Baudouin de Courtenay Jędrzejewicz, professor of ethnography. This archive was donated to the Institute by his brother prof. Waław Jędrzejewicz.

3. The Adam Świątkowski Archive. It contains correspondence, some military documents and personal papers.

4. Various collections and memorabilia of the late Rev.Col. Franciszek Tyczkowski. These include paintings, objects of art, medals and 151 books, as well as memorabilia. This collection was donated by Irene Sova-Sowińska, the executrix of the last will of the Rev. Tyczkowski.

5. The Tadeusz Katelbach documents. Included into the Institute archives they contain correspondence and documentation concerning the

activities of general K. Sosnkowski in favor of the unification of the political efforts of the Polish emigration.

6. The Michael Sokolnicki Archive was finally completed as a result of the receipt of the last 20 microfilm reels from the Hoover Institution (Stanford, California), as a successful conclusion of the mutual exchange of these microfilmed records.

As in the recent years, the archives of the Institute remained under the care of dr. Anna Mars, assisted by dr. Magdalena Kapuścińska, dr. Monika Thieme and Janina Pankiewicz.

DISCUSSION GROUP

Since the Spring of 1981, its initiation, the Discussion Group established within the Institute for the purpose of studies of the most recent and inter-war period of the history of Poland and of the actual socio-economic problems, has demonstrated increased activity.

During the year 1982 the Group held 8 informal meetings, at which professor Wacław Jędrzejewicz delivered a further series of lectures on the past historical events. These were followed by two similar lectures delivered by prof. Piotr Wandycz of Yale University and at the last meeting Bolesław Wierzbiański, editor of the "Nowy Dziennik" spoke on the subject "Teheran, Yalta, Postdam".

These lectures were followed by discussion of the present actualities, with participation of Piotr Naimski, co-founder of the K.O.R. and editor of the independent publication "Głos", as well as Mirosław Chojecki and Jerzy Mohl, two activists of the opposition movement from Poland.

The organization of activities of the Discussion Group continued to remain in the hands of dr. Magdalena Kapuścińska, assisted by a few voluntary co-workers. Further activity of this Group is anticipated and the Institute expects that it may ensure the uninterrupted existence and development of the Institute in the future.

COLLECTION OF FILMS

The Institute owns an extremely valuable collection of Polish documentary films, dealing with the period of the 20 years of independence and of the Second World War. With the passage of time some of these films began to deteriorate, which could eventually lead to partial or total destruction. Many efforts attempted in the past for the preservation of these historical films were unsuccessful to eliminate this danger, because of the extremely high costs.

Finally, during the year 1982, thanks to the energy and initiative of the president of the Institute, this troublesome problem was resolved as a result of a propitious collaboration with a modern professional film studio.

Thus the entire collection of the documentary films of the Institute has been properly re-played, catalogued, restored wherever necessary and is now in the state of readiness for normal utilization. This in effect is a very important and momentous accomplishment in the activities of the Institu-

te, achieved with comparatively small expense, at a cost lower than the normal market prices.

The Institute obtained also a copy of the film "Death of a President" produced in Poland and dealing with the murder of the President of Poland, Gabriel Narutowicz.

Krystyna Pawłowicz was in charge of the collection of films.

PHILATELISTIC COLLECTION

The largest in the world collection of illustrated post-cards with Piłsudski or legionnaire theme, published by the NKN (Polish National Committee) increased during the year 1982 by 2 more post-cards.

The album of legionnaire stamps increased by 3 additional specimens. Other collections remained unchanged. Additional gifts were received in the shape of two albums of postage stamps of post-war Poland, donated by the Rev.Col. Franciszek Tyczkowski and Jan Kowalski.

Jerzy Kucharski continued to be in charge of this collection.

COLLECTION OF PHOTOGRAPHS

During the year 1982 the collection of the photographs of the Institute increased by 283 new items, reaching 15,788 photographs, not counting duplicates. Separate sections increased as follows:

Józef Piłsudski - 21, Polish Army during World War II - 106, Pope John Paul II - 14, "D.P." Camps and War prisoners - 20, other - 28.

Sincere thanks are due to generous donors of photographic gifts.

The photographic collection continued to remain under the care of Jerzy Kucharski.

LIBRARY

As compared with previous years, the year 1982 was not as prosperous for the development of the Institute's library as could be expected. This was mainly due to the events in Poland which resulted in the decrease of book acquisitions from Poland as well as in the reduction of exchanges of library collections with educational institutions in that country.

However, as of January 1, 1983, the Institute's Library contained 10,985 catalogued books and brochures, representing the annual increase of 440 positions.

The following donations should be mentioned, among the great number of others - figures in brackets indicate number of books donated:

Rev. Col. Fr. Tyczkowski (151), J. Lenkiewicz (84), T. Pawłowicz (60), A. Rudzki (56), the KUL Library in Lublin (23), M. Budny (18), W. Solski (16), J. Kowalski (15), W. Iwanowski (14), Central Military Library in Warsaw (11), A. Rogoziński (10), A. Jaskólska (8), Planning and Statistical School in Warsaw (7), the PAN Library in Gdansk (7), R. Watt (7), W. Drzewieniecki (7), A. Zaremba (6), J. Urbanowicz (6), H. Wittlin (6), M. Jackowska (5), and many others.

In addition to the 151 books mentioned above, Irene Sova-Sowińska, as

the executrix of the estate of the late Rev. Col. Fr. Tyczkowski, donated to the Institute 6 atlases, 16 albums, 15 maps, philatelic and photographic collections, two oil paintings, a bust of Christ and a photo-sculpture of Copernicus by Fr. Rachelski, medals diplomas, the military uniform, etc. Additionally she donated a portrait of Cardinal Adam Sapieha, a reproduction of miniature of the head of Piłsudski by Zygmunt Sowiński and a check in the amount of \$534.40 for the purchase of a large mahogany-and- glass show case for the Institute collections.

The library of the Institute assisted the MacMillan Publishing Co. in New York with publication of the book "The Poles" by the English author Stewart Steven, for which this publishing house contributed a donation of \$200.00 to the Institute.

The press and periodicals section received a valuable gift of 16 annual sets of the publication "Z Pola Walki" from the Jagiellonian Library in Kraków. T. Pawłowicz donated 7 annual sets of "Kultura", L. Pindor 2 sets of the same revue. Other donations were received from Commander K.J. Hess, J. Kowalski, Rev. Piotr Paweł Narkun, and others.

The library remained under the supervision of Jan Weiss, assisted by Zofia Doliwa. Jacek Król assisted in the press section. Zarema Bau was in charge of all activities concerning the sale of books.

The Institute wishes to express its sincere appreciation to all generous donors who contributed to the further expansion of its library.

PUBLICATIONS

In January, 1982, the XV-th consecutive Volume of the periodical NIEPODLEGŁOŚĆ (INDEPENDENCE), an official organ of the two Piłsudski Institutes in London and New York, appeared in print. That Volume included, among others, a further series of unpublished letters of Piłsudski, private correspondence of Jan Szembek, the Under-Secretary at the Ministry of Foreign Affairs in Warsaw with Roman Dębicki, the Polish Envoy in Belgrade (1936-1939), a further part of the memoirs of general Sosnkowski on the September, 1939 campaign in Poland, and many articles, memoirs and book reviews.

In mid-January, 1983 a further, XVI-th Volume of NIEPODLEGŁOŚĆ has been published. In addition to 12 unpublished letters of Piłsudski from the years 1895-1899, this new Volume includes articles by Waclaw Jedrzejewicz on Central Lithuania, by Richard Woytak on the "Enigma" story, by Piotr Wandycz on the evaluation of the Polish-French Alliance, conclusion of the general Sosnkowski memoirs, the first installment of the recollections by Walery Sławek, memoirs by Janusz Rakowski, and book reviews.

The most important event, as far as the Institute's publication activities during 1982 were concerned, is a new book by professor Waclaw Jedrzejewicz, which is a biography of Józef Piłsudski. This book, awaited for some time, appeared as two separate editions, in Polish and in English. This is a

momentous event since the publication of this biography fills a distressing gap in the Polish historiography of modern time. The publication of this book in two languages separately was celebrated by the Institute at a special solemn ceremony held at the Kościuszko Foundation on December 12, 1982 and linked with the 90-th birthday anniversary of the Author.

In addition to the above, the Institute directly or indirectly assisted some authors in the preparation or publication of their scholarly works, by providing them with appropriate information, documentation, etc.

* * *

During the reporting year 1982 the Board of Directors of the Institute held five meetings; at its Annual Meeting on March 18, 1982, the Board accepted the reports of the retiring Executive Committee and unanimously re-elected the Executive Committee for the next annual term composed of the same persons. The Board elected one new member, dr. Jakub Karpinski and noted the resignation from its membership of Richard Mossin, in connection with his departure abroad.

As of January 1, 1983, the membership of the Institute includes 633 persons and organizations, among them 3 Honorary Members, 10 life members, 33 sustaining members, 11 members-correspondents and 576 regular members. As compared to the statistics of a year ago, the total membership of the Institute remained almost unchanged, indicating a minimal increase from 630 to 633.

* * *

As in the previous years and in accordance with the By-Laws, the Executive Committee continued to be in charge of all current activities of the Institute, operating on the principle of "continuous session" and holding frequent meetings whenever necessary.

While in voluntary retirement, professor Waclaw Jędrzejewicz was still active in the Institute's activities and, taking advantage of the special privileges of the Honorary Member, did participate on occasion in the internal meetings and represented the Institute at many external occasions.

The president of the Institute, Tadeusz Pawłowicz, was personally responsible for the grant by the Alfred Jurzykowski Foundation for the Institute's scholarship program, as well as for the restoration and preservation of the collection of the documentary historical films of the Institute. He also gave a few press interviews on the Institute's activities to the "Polish Daily" in New York and represented the Institute at many meetings, lectures and other gatherings.

The administrative, public relations, personnel and office matters were the responsibility of the vice-president and executive director, Michael Budny. Among other duties, he was in charge of the conduct and administration of the Scholarship Program of the Institute, as well as of preparation and distribution of the annual Bulletin, of the Catalogue of Books

for Sale, and the annual "Appeal", etc. He continued also as secretary of the Editorial Board of "NIEPODLEGŁOŚĆ".

Notwithstanding occasional health handicaps dr. Anna Mars, vice-president of the Institute, continued to be generally in charge of the archives and of the scholarship-educational activities.

The Institute's secretary, Stanisław Jordanowski, greatly increased his activities, not only by providing legal advice on various current problems involving the Institute, preparing the minutes of the meetings of the Board, but also in maintaining close contact with other friendly institutions and organizations in New York and abroad.

Last but not least, Wiesław Domaniewski, the treasurer of the Institute, was indefatigable in his endeavors to multiply the existing and to discover new sources of revenue for the Institute. He was in charge of the entire complex of the financial and bookkeeping matters and in addition he took loving care over the art collections and valuable historical memorabilia of the Institute.

* * *

As usual, it is almost impossible to enumerate all so many friends and sympathisers who so kindly contributed during the last year to the further development of the Institute. Therefore, it is possible to mention just a few of them below.

In April, 1982, Irena Wandycz resigned as supervisor of the Institute's library. The new head of the library is Jan Weiss, assisted by Zofia Doliwa. Mrs. Wandycz donated \$500 for subscription of some publications for scholars in Poland.

As already stated before, dr. Magdalena Kapuścińska, the initiator and organizer of the Discussion Group, continued to be in charge of its frequent meetings. She also, together with Zofia Jordanowska, prepared the Catalogue of Books for Sale No. 12. This was later transcribed by Halina Janiszewska, who not only donated to the Institute \$1,500 but also kindly provides free hospitality to some scholars of the Institute at her home.

The above mentioned Discussion Group held eight meetings during 1982, including the last "Christmas Evening" on December 10, 1982, organized by Zofia Jordanowska and Magdalena Kapuścińska at the Institute.

Special words of appreciation are due to Krystyna Pawłowicz for care extended by her over the collection of the historical films of the Institute; to dr. Magdalena Kapuścińska, dr. Monika Thieme and Janina Pankiewicz for most efficient and devoted work in the archives and related activities; to Julita Szyler for conservation of medals; to Jerzy Kucharski for his continuous supervision of the philatelic and photographic collections; to dr. Walentyna Rudzka for her assistance; to R. Adams for his professional assistance and collaboration in the film matters, and to Jacek Krol and Piotr Dynda for their ready help in many administrative and other matters.

* * *

Day-to day routine commingled with enormously multi-directional activities - that was the atmosphere prevailing at the Secretariate of the Institute, managed with energy and zeal by Zarema Bau, faithfully assisted by Klara Karpińska. During the Summer season, from the middle of June until the middle of September, Zarema Bau was replaced by Anna Frajlich, who discharged her duties with enthusiasm, intelligence and organizing abilities. On December 3, 4 and 5, Zarema Bau, assisted by Jan Weiss and a group of volunteers, organized a stand of the Institute at the annual Festival of the Polish Book at the Institute of Arts and Sciences.

* * *

The library and the office of the Institute are open Monday through Friday between 10 AM and 3 PM. Photostatic copies of documents may be made on premises upon nominal fee on accordance with existing regulations. Microfilm readers are also available upon request. A catalogue of books for sale, a short outline of the Institute's history and copies of this Bulletin are available, free of charge, upon written or telephone request. Interested persons may obtain, also free of charge, copies of the Guide to the Collections of the Institute, "Americana", or the Guide to the Collections of History of the Polish - American Ethnic Community of the Institute.

Załączam czek na \$ ..... jako składkę członkowską lub ofiarę.

Osoby pragnące zapisać się na członka zwyczajnego Instytutu proszone są o wypełnienie deklaracji jak niżej:

Niniejszym zgłaszam chęć zapisania się na członka zwyczajnego Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce, Jednocześnie załączam czek (money order) na sumę \$12.00 tytułem rocznej składki członkowskiej (Organizacje \$25.00, Studenci \$6.00, Wspierający \$50.00)

imię i Nazwisko (czytelnie) .....

Dokładny adres .....
(ulica)

.....
(miejscowość) (stan) (Zip code)

.....
(data) (podpis)

Czek lub Money Order należy wystawiać na: PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

Printed by *SIGMA PRESS*, 116 Mc Nutt Ave., Albany, N.Y. 12205